

נער תל-אביבי שרצה לרקוד

מאת
מיכה נס

בהתחלה אני מכורבל בצד, בלתי נראה ולא מורגש. אחר כך אני נסחף עם השיעור ורוקד בשחור כזה, שגרטרוד פורצת בצחוק ומרשה לי להצטרף לכיתה. אני מתחיל לבוא באופן קבוע. המזכירה רשמה אותי ואת כתובתי. אני לומד באלט מודרני אצל גרטרוד עצמה. כמובן איש לא ידע על כך, זה היה סוד גמור, אפילו לא הורי. בגדי ריקוד לא היו לי, כך שתפרתי את החנות של זוג תחתוני-גטקס ארוכים, והרגשתי עצמי אמנותי מאוד.

אבל יום אחד קבלו הורי מכתב בזו הלשון:

סטודיו לבלט מודרני - גרטרוד קראוס

א.ג. נכבדים!

בתכם טרם סיימה לשלם עבור שיעורי הריקוד. אודה לכם על סידור התשלום בהקדם האפשרי.

בברכה, המזכירה חוה.

הורי הם אנשים מסודרים. מיד נשלח מכתב תשובה:

לכ' הסטודיו לבאלט

גברת נכבדה, אכן יש לנו שני ילדים, אך שניהם בנים, ולצערנו לא ידוע לנו שהם רוקדים, ובכלל ממתי בנים רוקדים?

בכבוד רב, מאיר ופנינה פינס.

לאחר שבועים הם מקבלים מכתב שני בנוסח דומה לראשון. תשובתם חריפה במקצת, אין בנות, נא לא להטריד עוד.

מכתב שלישי זימן אותם לסטודיו ביום חמישי בשעה 16.00. הורי, שניהם לבושים בבגדי השבת לפגישה עם גרטרוד קראוס הגדולה. מגיעים לדלת הסטודיו הפתוחה ואני, כרגיל, כשאני רוקד, כל כולי בספירות העליונות ורק בסוף השיעור אני מרגיש בעינים תמהוניות ופיותיהם הפעורים של ההורים. גרטרוד מדברת על ליבם שבנם בעצם אינו כשרון גדול, אך יש לו דיבוק של ריקוד, ואין מה לעשות. הורי מקבלים את הדין, אני ממשיך להעמיד פנים פעמים בשבוע שאני הולך לשחק בכדורגל בשכונה אחרת.

שפת ים של תל-אביב. שמש חורפית שלחה קרניה אל הילדים ששיחקו בצדפים. הגלים התנפצו אל הסלעים ויצרו הרבה קצף לבנבן. המטפלת בנתה מגדלים של חול לשמחת הקטנים, שהתפעלו ממעשה ידיה. ילד אחד שכב בצד ובמבטו עקב אחרי דאיית השחפים, שתמיד הקסימו אותו. בידיו ניסה לייצור את צורה הכנפיים, בעוד גופו מחקה את תנועות גוף הציפורים הלבנות. הים, הגלים והשחפים מלאו אותו. הוא אהב את התנועה. הצדפים, מגדלי-החול, משחקי-הילדים, לא אמרו לו הרבה. המטפלת הביטה עליו, ילד מזור, מדבר רוסי, בין כל הצברים האלה, וחולם, כל היום חולם.

חצר אחורית של סמינר לוינסקי. רק עולים מהים עוברים את הכרם ובית הקברות הערבי ונכנסים לחצר. שם, דרך החלון, רואים עולם קסום, צלילי פסנתר ונשים בשחור, נעות כמו... כמו השחפים! ושם, במרכז, אישה כזו, שיער שחור והיא נמוכת קומה מכולן, אבל היא הכי גבוהה, והיא עפה וכולם כאילו תחת כנפיה חגים, נעים. הנה היא איש, לוחטת, שורפת, בוערת, בכח ותנופה לוחשת, ופתאום היא מזנקת ונופלת, ידיה להבות ושיערה השחור מתמזג עם המסך השחור שברקע. עיניה רוחשות כגחלים ואפה כמקור השחפים, חזק ועצום, יוצא מהפנים הלבנות. היא קרנה כולה והפיצה חום, שאפשר היה לחוש בו דרך החלון הקטן, השחור, שבחצר. לבסוף הוא נמצא, המטפלת קראה לו ונתקה אותו מהחלום.

בלילה, כאשר הרטבתי במיטה, חשבתי על הצורות, האש, על גרטרוד, על הקסם שבשם זה, ואז כל השחפים שעל החוף היו גרטרוד, ועצי התמרים והמים הזורמים היו לגבי גרטרוד, שהיא האש, להבה של שרפה, או שלהבת-נר. תמיד הרגשתי שאני שייך לשם, לעולמה של האש הרוקדת.

★ ★
★

למה רק נעמה תרקוד?

גם אני רוצה, ואני הולך איתה לראות שיעורים. המורה אלה שרף בסטודיו של גרטרוד קראוס שברחוב דיזנגוף. תחילה אני מתביש אף להכנס פנימה ורק מציץ דרך חלונות המרתף. אך אלוה חולה וגרטרוד בעצמה מלמדת, ואני מקבל אומץ, או יותר נכון, דחף שאיני יכול לעמוד בפניו, ונכנס לשיעור.

גרטרוד לא לימדה אותנו טכניקה מסוימת, אך העבירה לנו את תחושת-הריקוד, דמיונה היוצר המריץ אותנו לעבור איתה לעולמות שונים. האימפרוביזציות שרקדנו נראו לפעמים כבאלט מתוכנן. הקשר הנפשי בין תלמידי הקבוצה היה כה קרוב, שיכולנו להרגיש האחד את השני, ולרקוד יחד בתאום מלא, כשגרטרוד מאלתרת בפסנתר ומסבירה לנו את שהיא רוצה להביע דרך המנגינות.

★ ★
★

פורימון בבית-החינוך. בבוקר יורד גשם. אם לא יפסק לא יתקיים בחצר, אלא בחדרה-אוכל, בשתי משמרות. השמש זורחת. תלמידי כתיב ז' מוצאים את השולחנות והספסלים מחדרה-אוכל ומסדרים את החצר. קישוטים מפארים את ארמון אחשוורוש, וכיתות יוצאות, כולם מחופשים, מלכות-אסתר, אחשוורושים, המוני קאובויים, כיפות-אדומות, סינים, וכל אחד מקווה שהוא יזכה בפרס עבור תלבושתו. משה, המורה, לבוש כמוקיון בצלינדר ואף אדום, עולה לכמה וצועק למקרופון. חזיון פורים מתחיל. נכנס אחשוורוש ומחפש את אסתר. עכשו הליצנים באים לשמח את לב המלך. אני ויוסי מקפצים, עושים גלגלונים, סלטות, שפגטים. זה החג שלי, פורים, כל בית הספר צוחק במבוכה, בן רוקד, כזה גמיש ואיך הוא עושה את כל הקונצים האלה? "זה לומד באלט עם כל הבנות", ואחרי הפורימון באים הגדולים ושואלים: "הי, אתה, יודע לעשות שפגט?" "בטח" - "אז לא תלך הביתה עד שתעשה שפגט." אני מנסה לברוח, אבל אחר כך חוזר ועושה שפגט, והם קוראים לי "צוצי מחלק החלב", ואני לא יודע למה.

★ ★
★

הם קראו לי "באלטניק". לי זה לא היה איכפת. אז מה, שיקראו! מענין מי גילה להם שאני רוקד? לא נעמה, היא לא מלשינה. חוץ מזה אנחנו לומדים יחד. זה בכלל לא בושה שבן רוקד. אז למה הם כולם צוחקים, דני ויאיר, אברהם וגדעון, ואפילו יגאל הקטן קורא לי באלטניק ובורח. רק שלא ידעו בבית-הספר, כי בשכונת זה לא נורא. אז מה, אם הם לא שיתפו אותי במשחקים שלהם, לי לא היה עצוב. עליתי לגג ורקדתי. השמש, השמים הכחולים, חבליה-הכביסה וגלגל הגומי הישנים היו לי תפאורה מפוארת לקפיצות, סיבובים, נפילות והתפתלויות שפרצו ממני. שום זעקה, עלבון, פחד מפני הבדידות לא נכרו ברקוד. להפך, זו היתה השתלכות ביקום, שחרור כל האמונה של ילד, היכול להתגלגל ולהיות ציפור ועכבר, נמר או מים על הגג.

אחר כך כבר לא יכולתי לבכות, רציתי, כי הייתי לבד וכבר היה חושך וצריך לחזור הביתה. אבל לא בכיתי. חזרתי הביתה, אמא שואלת אותי כיצד התלכלכתי כל כך, ולמה אני כה מזוע, הרי לא שחקתי עם שאר הילדים. מה כבר עוללתי, איפה אתה מסתובב, מי החברים שלך, למה אינך יכול לשחק כדורגל עם שאר החברה בשכונה?

אני צריך להכין שעורים, ואיני יכול. אני מנסה לזכור את הרקוד. איך זוכרים רקודים? גרטרוד יכולה לזכור את כל התנועות, אפילו שלנו. היא יודעת את סוד התנועה, ואני צריך עוד ללמוד הרבה. איך אוכל ללמוד? אולי אברח? שמעתי שבצרפת ובכלל בחוץ לארץ, גם בנים רוקדים. זה יכול להיות? או שאני בן יחיד בעולם שרוקד באלט?

★ ★
★

למה לא הייתי מוכן לחבר רקוד ג'אז ל"השומר הצעיר" בעד כל הון שבעולם?

זה היה כחודש לפני מתן סמל הצופים בתנועה. נערכו דיונים על כל אחד מהחברים, עד כמה הוא ראוי לקבל את הסמל. כמה מהחברה דאגו שמא יודע שהם מעשנים. לכל אחד היה הגיון הקטן שגרד בבטן. אני הייתי שקט. המדריך שאל אותי אם באמת אני רוצה להגשים וללכת לקיבוץ, לחיות חיי שוויון אמיתיים. "זה בסדר" אמרתי. מעולם לא הייתי דברן גדול. "יש למישהו מה להגיד" - שאל המדריך. לחששים, לבסוף רעיה ודבורה מרימות ידיהן. "הוא לומד באלט" - אמרו ופרצו בצחוק של מבוכה והרגשת הקלה. כולם צחקו. גם המדריך נהנה מהבדיחה. "חברה, ככה לא נגמור אף פעם!" אבל אז אמר נמרוד: "מה, באמת אפשר לתת לבאלטניק סמל בתנועה?"

וכך זה נודע, ועוד באותה פעולה הוחלט להוציא אותי מהתנועה. אני רק בקשתי דיון חוזר כעבור שבוע. המדריך הסכים, בנגוד לדעת שאר החברה, ולאחר כשבוע הבאתי הרצאה, מלווה בחוברת של תמונות-המחשה על הבאלט בכרית-המועצות. ואם ברוסיה, שמשמשת לנו דוגמא, זה נחשב לרמה הגבוהה ביותר של הגשמת הסוציאליזם, אז כאשר המהפכה תגיע אלינו, מקומי הנכון יוכר בעיני כל. וכך נשארתי בתנועה ואף הוחלט שעלי לרקוד בטכס חלוקת הסמלים.

אבל יום לפני חלוקת הסמלים נודע שאני לומד גם ג'אז אצל רות הריס, ומהשפעה קפיטליסטית כזאת לא יכולתי לצאת זכאי. וכך גורשתי בחרפה מהתנועה.

לא, לעולם לא אהיה מוכן ללמד ג'אז בשומר הצעיר, בשום מחיר. □